

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket
Svenska språket

Kan en debattartikel påverka?
- en studie i hur elever påverkas av argumenterande text

Emma Jansson

Specialarbete, 15 poäng
Svenska språket, SV1301, 61-90 poäng
Höstterminen 2008
Handledare: Barbro Wallgren Hemlin
Examinator: Lars-Gunnar Andersson

Abstract

Uppsatsen behandlar om gymnasieelever påverkas av argument och argumenterande text. Syftet är att se om eleverna kan påverkas att ändra inställning helt eller delvis i en fråga efter att ha läst en argumenterande text. För att ta reda på detta genomfördes en enkätundersökning i en gymnasieklass på en skola i Västsverige. Som argumenterande text valdes Debattartikeln *Äktenskapet samhällets grund* av Göran Hägglund och Stefan Attefall som publicerats i Svenska Dagbladet den 16 december 2007. Denna artikel argumenterar emot könsneutrala äktenskap. För att kunna se huruvida eleverna påverkats fick de först uppge vilken inställning de hade i frågan. Därefter fick de läsa en argumenterande text för att sedan svara på frågor om denna. I uppsatsen redogörs för resultaten av enkätundersökningen, vilka visar att de flesta eleverna är tydligt för könsneutrala äktenskap och inte påverkas av något av argumenten som presenteras i artikeln. Resultatet visar också att ingen elev helt bytte sida, men att flera elever påverkats till att antingen stärka sin befintliga inställning, få mer förståelse för hur de med motsatt inställning tänker eller själva påverkas att reflektera i någon riktning. Resultatet visar dessutom vilka argument som påverkat eleverna i störst utsträckning och debattartikeln jämförs också med författarens egen argumentationsanalys.

Innehållsförteckning

Abstract

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte	1
2. Litteratur- och forskningsbakgrund	2
3. Material och metod	4
3.1. Material	4
3.2. Metod	5
3.3. Genomförande	6
3.4. Viktiga begrepp	6
4. Resultat	8
4.1. Resultat för frågor angående påverkan	8
4.1.1. Fråga 1.	9
4.1.2. Fråga 2.	10
4.1.3. Fråga 2.a)	11
4.1.4. Fråga 2.b)	12
4.2. Resultat för frågor angående argument	
4.2.1. Fråga 3.	14
4.2.2. Fråga 4.	16
4.2.3. Fråga 5.	18
4.2.4. Fråga 6.	23
4.2.5. Fråga 7.	24
5. Avslutande diskussion	26
Litteraturförteckning	28
Appendix	

1. Inledning och syfte

I dagens samhälle matas vi ständigt med argumenterande texter av olika typer. Det kan vara reklamskyltar vars syfte är att få oss att köpa en viss vara eller politiska debattinlägg som vill övertyga oss om att rösta på ett visst parti eller i en aktuell fråga. Det kan också vara recensioner, insändare eller ledare. Alla dessa texter vill övertyga oss om någonting och vill påverka oss i någon riktning.

Hur kan argument påverka människor och vad är det som gör att människor påverkas? Kan människor ändra inställning helt eller delvis efter att ha läst en argumenterande text?

För att ta reda på detta har jag valt att använda mig av en argumenterande text som debatterar emot könsneutrala äktenskap. Jag har låtit elever i en gymnasieklass först få skriva ner sin inställning i ämnet. Sedan har de fått läsa artikeln och svara på enkätfrågor om huruvida de påverkats av texten. Resultatet av elevernas svar har sedan jämförts med min egen argumentationsanalys.

Jag vill söka svar på följande frågor:

- Påverkas elevernas inställning av den argumenterande texten?
- Vad i texten är det som påverkar dem?
- Hur stämmer resultatet av enkätundersökningen med min egen analys av texten?

Och för att kunna ta reda på vad som påverkat eleverna:

- Kan eleverna peka ut textens tes?
- Vilka argument menar eleverna är starkast resp. svagast?

2. Litteratur- och forskningsbakgrund

Min undersökning fokuserar på hur elever påverkas av skriven argumenterande text och hur dessa elever uppfattar och påverkas av argument. Min uppfattning är att påverkan av just skriven argumenterande text är mycket lite undersökt. Därför kommer en stor del av detta kapitel att behandla angränsande vetenskapsområden, såsom undersökningar av talat material.

En studie som behandlar påverkan av skriven text är Barbro Wallgren Hemlins introspektiva mottagarundersökning *Man kan väl ändra sig – en introspektiv mottagarstudie av Lars Danielssons "I skuggan av makten"* (2008). Wallgren Hemlin följde som många andra den extrema mediebevakning som Danielsson blev utsatt för efter tsunamikatastrofen, då det påstås att han ljugit om var han egentligen befann sig på annandagen 2004. Wallgren Hemlin tar sin utgångspunkt i Danielssons bok som en retorisk text vars syfte är att övertyga läsaren om hans oskuld. Syftet med studien är att se om hennes inställning till Danielsson och hans påstådda lögn skulle kvarstå eller förändras efter att ha läst boken och i så fall varför.

Wallgren Hemlin är inspirerad av den danska undersökningen *Retorik der flytter stemmer* (Jørgensen et al. 1994), vilken också har stor relevans för denna uppsats. Undersökningen behandlar talat material och utgår från debatter sända i TV och behandlar vad som kan vara möjliga orsaker till att tittare påverkas och eventuellt ändrar åsikt.

Andra liknande studier av talat material är bland andra avhandlingen *"Samtal, deltagande och demokrati i svenska TV-debattprogram"* (2001) av Christian Svensson. I avhandlingen analyserar Svensson diskursiva återkommande mönster i TV-debatter som behandlar aktuella och samhällsrelevanta frågor. Detta gör han med hjälp av samtals- och diskursanalytiska metoder. Svensson diskuterar även den demokratiska potentialen hos dessa debattprogram.

En studie som också utgår från TV-sända politiska debatter är Gudrun Weiners avhandling *Att strida med ord – en kritisk retorikanalys av politiska talkshows i tysk tv* (2006). Avhandlingen är en retorisk studie där ett av de övergripande syftena är att utifrån den retoriska analysen diskutera debattprogrammets retoriska intention och tänkbara effekt på och också i vidare mening deras demokratiska potential.

Också Erik Winerös d-uppsats *Retorisk gudstjänst – en språklig-retorisk studie av en gudstjänst i Saronkyrkan* behandlar talad text. Denna uppsats behandlar predikan. Som rubriken antyder har Winerö gjort en

retorisk studie av en gudstjänst i Saronkyrkan med utgångspunkten att en gudstjänst kan utgöras av en retorisk enhet samt att dess delmoment tillsammans kan ses som argumenterande för en eller flera teser. Syftet med uppsatsen var delvis att prova en modell för retorisk analys och att komma fram till vad man genom gudstjänsten försöker övertyga om och hur man gör detta.

I *Reklam och retorik – 10 fallstudier* (2004) av Brigitte Mral och Larsåke Larsson (red.) analyseras reklam med bland annat retoriken som verktyg. Som rubriken antyder består boken av tio fallstudier av just reklam. De olika fallstudierna görs på all form av medial reklam, således av både talat och skrivet material. I flera studier i en av tre huvudkategorier genomförs enkätundersökningar och intervjuer för att se effekten av reklamen samt ge en praktisk och retorisk förståelse av reklam som retorik.

Filosofen Arne Naess bok *Empirisk semantik* (1986) behandlar bland annat argumentation. Naess diskuterar tolkning, precisering och definition i språket, saklig debatt m.m. Boken behandlar bland mycket annat hur vi kan uppfatta motargument mot en egen ståndpunkt och Naess ger också exempel på översikter av argument för och emot en ståndpunkt.

Frågan om könsneutrala äktenskap är omdebatterat i olika medier. Det mesta som går att hitta finns i tidningar eller på Internet, ofta debattartiklar och dylikt. Exempel på litteratur som behandlar själva ämnet för undersökningen lite djupare forskningsmässigt är Ola Nilssons bok *För äktenskapet – i tiden*. Här analyseras argument för och emot könsneutrala äktenskap, även om författaren visar tydligt att denne vill bevara äktenskapet mellan man och kvinna. Nilsson gör ingen ren argumentationsanalys av argumenten, men tar upp och diskuterar kring flera perspektiv på äktenskapet och gör också en historisk genomgång av detta.

3. Material och metod

I avsnittet som följer behandlas först det undersökningsmaterial som utgör grunden för undersökningens resultat. Därefter redogörs för undersökningsmetod och hur undersökningen genomfördes.

3.1. Material

Undersökningsmaterialet består av en skriftlig enkät som utgår från en argumenterande text. Undersökningen genomfördes i en gymnasieklass som omfattar totalt 29 elever och består av 22 flickor och 7 pojkar i åldrarna 16-18 år. Eleverna i klassen går andra året på en samhällsvetenskaplig linje vid en gymnasieskola i Västsverige.

Som material till undersökningen valde jag *Äktenskapet samhällets grund*, en debattartikel som publicerats den 16 december 2007 i Svenska Dagbladet (bilaga 1). I denna artikel argumenterar Göran Hägglund, partiledare för kristdemokraterna, och Stefan Attefall, gruppledare i riksdagen, emot att göra äktenskapsbalken könsneutral. Enkäten (bilaga 2) baserar sig på ovan nämnda debattartikel.

För att se om elevernas inställning kvarstod eller hade förändrats efter att de hade läst texten behövdes kunskap om hur de ställde sig till frågan innan de introducerats till debattartikeln. Därför är enkäten uppdelad i två delar. Första delen består av ett separat frågeformulär där själva frågan introduceras för eleverna och vid undersökningstillfället fick de också uppge var de själva stod i frågan om könsneutrala äktenskap på detta formulär. Efter detta fick eleverna läsa igenom debattartikeln för att svara på frågor angående denna.

Enkäten har utformats med stöd i Kyléns *Att få svar* (2004) och Trosts *Enkätboken* (2001). Enligt Kylén (2004:56) är det viktigt hur frågorna är formulerade och hur de är uppställda vid användning av enkäter i pappersform. Själva frågedelen är därför precis som hela enkätundersökningen uppdelad i två delar. Den första innehåller frågor som behandlar påverkan medan den andra behandlar själva argumenten i texten.

Enkäten består av totalt sju frågor. Fråga 2 ger ett så kallat *bundet svar* med fasta svarsalternativ (se Kylén 2004:71). Detta är den enda frågan som ger ett bundet svar. De andra frågorna i enkäten är så kallade *öppna frågor*, vilket ger eleverna stor frihet att uttrycka sig med egna ord. De öppna frågorna kan talas om som *icke-strukturerade* och de andra som *strukturerade* (se Trost 2001:70).

Elevernas svar jämförs med min egen argumentationsanalys (bilaga 3). För att fullt kunna tillgodogöra sig innehållet i denna uppsats är det viktigt, om inte nödvändigt, att först ha läst *Äktenskapet samhällets grund* av Hägglund och Attefall (bilaga 1), enkätformuläret (bilaga 2) samt argumentuppställningen från min egen argumentanalys (bilaga 3). Alla tre återfinns i appendix.

3.2. Metod

Ett aktuellt ämne som de senaste åren varit föremål för ivrig diskussion är huruvida äktenskapsbalken skall göras könsneutral. Bakgrunden till detta är att det hittills enbart varit tillåtet för heterosexuella par att få ingå äktenskap medan homosexuella har haft möjlighet att registrera partnerskap sedan 1995 då partnerskapslagen tillkom. Nu kräver dock fler och fler partier att även homosexuella ska få ingå äktenskap. När jag planerade enkätundersökningen fann jag det lämpligt att använda denna fråga eftersom den kan väcka starka känslor. Många människor har också en stark åsikt kring detta ämne.

Valet att genomföra undersökningen i enkätform kan ge eleverna större möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter och samtidigt vara helt anonyma, vilket skulle vara svårare vid exempelvis intervjuer.

Utfallet av enkätundersökningen visade inga intressanta iakttagelser vad gäller skillnaden mellan pojkars och flickors svar, därför togs inte den variabeln med i resultatavsnittet.

Jag valde att göra enkäten relativt kort eftersom det annars finns en risk att eleverna inte orkar svara utförligt på alla frågor. Enligt Kylén (2004:56) kan långa enkäter ibland utgöra motstånd, eftersom en stor motivation då måste finnas hos mottagarna att göra färdigt enkäten, detta speciellt när det handlar om enkäter i pappersform. Därför minskade jag ner enkätens volym genom att använda både fram- och baksida. Detta gjorde att enkäten kan upplevas som kortare, vilket var viktigt för utfallet av resultatet. Att eleverna orkar svara grundligt på frågorna är väsentligt för att undersökningen ska ge resultat.

För undersökningen krävdes en relativt homogen grupp av människor, alltså en grupp som på något sätt binds samman av en eller flera faktorer. En sådan grupp kan göra det lättare att behandla resultatet och se tendenser. Därför föll valet på att använda gymnasieelever som informanter. Dessa elever är unga vuxna i ungefär samma ålder som kan ha börjat reflektera över frågor av den typ som behandlas i enkätundersökningen.

Den snäva tidsramen för denna undersökning gjorde att jag bestämde mig för att behandla endast en argumenterande text. Vid ett annat tillfälle skulle det emellertid vara intressant att jämföra påverkan av flera olika texter samt olika informantgrupper med varandra.

3.3. Genomförande

Enkätundersökningen genomfördes under en lektion som jag och läraren kommit överens om. Jag fanns närvarande under hela den tid det tog att genomföra enkäten, vilket var en timme.

Även om läraren tidigare informerat mig om att eleverna tidigare läst lite retorik valde jag att i samband med enkätundersökningen hålla en genomgång av vissa termer och begrepp som kunde vara till nytta för eleverna. Jag höll även en kort introduktion till frågan om huruvida äktenskapsbalken ska göras könsneutral samt gav nödvändig information för att eleverna skulle kunna förstå artikeln. Bland annat förklarades äktenskaps- och partnerskapsutredningen gjord av Hans Regner. Eleverna fick också en kortare information om hur processen för en sådan utredning ser ut.

3.4. Viktiga begrepp

I det avsnitt som följer definieras begrepp som är centrala för undersökningen och i synnerhet för den del som berör argumentationsanalys.

Eftersom denna uppsats behandlar *argument* är det viktigt att veta vad termen innebär. Här definieras begreppet som ”ett påstående som stöder ett annat påstående” (Cassirer 2003:182). Begreppet är också synonymt med *skäl*, *bevis* och *grunder* som stöd till påståenden (Johannesson 1998:14). Textens *tes* definieras här ”som det som hela texten ytterst går ut på, vilken åsikt eller uppfattning en talare eller skribent vill övertyga oss om” (Cassirer 2003:181–182).

När begreppet *argumenterande text* används avses skriven text om inte annat anges.

Inom den traditionella argumentationsanalysen finns två sorters argument: *sak-* och *värdeargument*. Sakargumenten har ett sannings- eller sannolikhetsvärde medan värdeargumenten uttrycker en värdering som endast är ett uttryck för en åsikt och kan inte sägas vara sannolik eller sann.

När det gäller sakargumenten kan man ta ställning till dessa arguments *hållbarhet*, alltså om argumentet är sant eller sannolikt. I värdeargumenten handlar det om *acceptansen* hos dessa, om vi som mottagare instämmer med den åsikt eller värdering som uttrycks och till vilken grad. Begreppet *relevans* används vid viktning av både sak- och värdeargument och avser hur starkt sambandet mellan tes och argument är (Wallgren Hemlin 2001:21). Vid behandling av relevans är termen *premiss* väsentlig: "Relevans är ett förhållande mellan argumentet och tesen och beror på en rad *premiss*, 'outtalade förutsättningar' (Cassirer 2003:185).

Retorikens tre bevistyper *ethos*, *logos* och *pathos* behandlas också i uppsatsen. *Ethos* är den karaktär eller personlighet som skribenten eller talaren vill tillskriva sig själv för att vinna sin mottagares intressen, välvilja och förtroende (Johannesson 1998:280). *Logos* kännetecknas av att sändaren vill få fram ett rationellt ställningstagande hos mottagaren genom att hålla sig till ämnet och koncentrera sig på en saklig bevisföring (Jørgensen & Onsberg 2008:71). *Pathos* är de starka känslor som en talare eller skribent försöker väcka hos åhörarna. Skribenten eller talaren försöker sedan utnyttja dessa känslor för att övertyga (Johannesson 1998:283).

4. Resultat

I detta avsnitt redogörs för de resultat som framkommit i enkätundersökningen. Avsnittet disponeras i enlighet med frågorna i enkäten, vilka behandlas i tur och ordning. Som nämnts i metodavsnittet är det till stor fördel att ha läst debattartikeln *Äktenskapet samhällets grund* (bilaga 1), enkätundersökningsformuläret (bilaga 2) samt argumentuppställningen från min egen argumentationsanalys (bilaga 3) innan man läser resultatredovisningen.

Enkäten är, som också tidigare nämnts i metodavsnittet, uppdelad i två delar. Den första består av ett separat frågeformulär innehållande fråga 1. Här får eleverna uppge sin inställning till frågan om könsneutrala äktenskap. Nästa del av enkäten presenteras efter att eleverna fått läsa artikeln. Denna är också uppdelad i två delar. Den första innehåller fråga 2, 2.a) och b) och behandlar frågor angående påverkan från texten. Andra delen behandlar frågor kring starkaste och svagaste argument samt textens tes och innehåller fråga 3-7.

4.1. Resultat av frågor angående påverkan

Detta avsnitt redovisar resultaten av de enkätfrågor som berör påverkan, alltså fråga 1, 2, 2.a) och 2.b). Fråga 1 behandlar elevernas inställning till frågan om könsneutrala äktenskap och återfinns på ett separat frågeformulär. Fråga 2 är den första fråga eleverna besvarar efter att ha läst texten och är enkätens enda fråga med fasta svarsalternativ. Här får eleverna uppge huruvida de blivit påverkade genom att kryssa *ja* eller *nej*. Fråga 2.a) och b) är följdfrågor där eleverna får kommentera sitt svar från fråga 2.

4.1.1. Fråga 1. Vilken inställning har du i den aktuella frågan? Ska homosexuella få ingå äktenskap?

Denna fråga är öppet ställd och eleverna har själva fått uttrycka sig i egna ord.

En majoritet av eleverna är för att äktenskapsbalken ska bli könsneutral. De flesta av dessa uppger sig dessutom vara starkt övertygade i sin inställning. Några elever menar dock att de inte tycker att

homosexuella ska få gifta sig i kyrkan eftersom att det är emot bibeln. En annan elev ser annorlunda på kristendomens budskap: "Homosexuella ska absolut få ingå äktenskap och gifta sig, i och med att Sverige är kristet och vi följer bibeln, och i bibeln står det att all kärlek är välkommen."

En elev är övertygad i sin inställning och menar att könsneutrala äktenskap bör tillåtas: "Självklart! (åtminstone till att börja med borgerligt ifall man inte kan ta 'hela förändringen' på en gång)."

En annan elev är likgiltig inför frågan: "Jag bryr mig inte om vilket kön man väljer att gifta sig med. Tycker inte man borde göra så stor grej av det". Emellertid visar denne elev senare på en vacklan i sin inställning och att han inte riktigt vet var han står i frågan.

Två elever är osäkra på sin ståndpunkt. En av dessa skriver att han tillhör en religion som förbjuder homosexualitet och att han därför resonerar kring att homosexuella inte ska få gifta sig. Samtidigt reflekterar han över att Sverige är ett land där homosexualitet anses vara normalt, att man har rätt att leva med den man behagar och att det då inte borde vara ett problem. "Men", tillägger han, "som sagt jag är inte säker."

Den andra eleven skriver att hon ännu inte är säker på frågan, men att hon tänker att homosexuella ska få gifta sig, dock inte i kyrkan. Hon menar att borgerligt är ett bra alternativ för homosexuella par.

Två elever uppger att de är emot en ändring av äktenskapsbalken. En av dessa två skriver följande:

Det är en svår fråga och det finns många argument som jag tycker kan tala för könsneutral äktenskapsbalk, exempelvis alla människors lika värde och rätt. Min personliga åsikt är dock att homosexuella äktenskap är fel. Jag upplever det som onaturligt enligt hur vi är skapade och tror att det är något som uppstått genom hur dagens samhälle påverkar varje individ.

Detta är en intressant kommentar, eleven tar upp argument för båda sidor men faller relevansen för de som talar för könsneutrala äktenskap. Hon presenterar i sig helt hållbara argument, men gör relevansen obetydlig för det första argumentet genom att ta upp sina egna värdeargument och ger dessa relevans i sammanhanget.

Den andra eleven som uppgett att hon är emot könsneutrala äktenskap uttrycker att partnerskapslagen kan räcka för homosexuella:

Jag anser att äktenskapet ska vara mellan en man och en kvinna. I och med att man viger sig i en kyrka och under Gud bör man förhålla sig till de värderingar som kyrkan har, dvs. att Gud skapade människan till man och kvinna. Jag kan tycka att det kan räcka för homosexuella att istället

ingå partnerskap borgligt utan att göra det i kyrkan eller då under Gud.
Det tycker jag är allmän respekt för kyrkan.

Denna elev tar alltså upp kyrkans perspektiv. Eleven ser äktenskapet som något som en religiös handling snarare än en juridisk sammanhållning av två människor och menar därför att problemet ligger i att religionen inte tillåter homosexuella äktenskap. Därmed tycker hon att det kan räcka för homosexuella att ingå partnerskap eftersom detta inte strider mot kyrkans ord. Hon har premissen att äktenskap är något stiftat av Gud och eftersom kristendomen är negativ till homosexuella äktenskap bör homosexuella istället ingå partnerskap.

4.1.2. Fråga 2. När du nu har läst texten, har din inställning i den aktuella frågan påverkats på något sätt?

I tabell 1 nedan redovisas det kvantitativa resultatet av fråga 2. Detta är den första fråga eleven besvarar efter att ha läst texten och är den enda som ger ett bundet svar. Tabellen baseras på vilket av de två fasta svarsalternativ (*ja* eller *nej*) eleverna har valt som svar på frågan.

Tabell 1. *Resultat av fråga 2. När du nu har läst texten, har din inställning i den aktuella frågan påverkats på något sätt?*

	Ja	Nej	Totalt
Antal elever	8	21	29

Ett utfall av tabellen som bör kommenteras är att totalt fyra elever i sina kommentarer i a) och b) uppger att de stärkts i sin åsikt efter att ha läst artikeln. Tre definierar detta som påverkan och har kryssat ja på fråga 2. Den sista eleven har emellertid inte sett detta som en form av påverkan och har kryssat nej som svar på frågan. Elevernas definition huruvida detta är en form av påverkan går alltså isär, vilket påverkat resultatet av tabellen.

4.1.3. Fråga 2.a) Om du svarade ja på föregående fråga: I vilken riktning påverkades du? Vad i texten var det som gjorde att du påverkades på detta sätt?

Åtta elever har skrivit kommentarer angående hur de påverkats av texten. Bland dessa återfinns både förespråkare och motståndare till könsneutrala äktenskap.

Fyra av eleverna skriver att de har påverkats att bli ännu mer säkra på den inställning de hade innan de läst texten. Tre av dessa elever har stärkt sin tidigare åsikt för könsneutrala äktenskap och menar att de inte kan finna några hållbara eller vettiga argument emot frågan. Argumenten i artikeln beskrivs till och med som *svaga* och *uråldriga* av en elev.

En av eleverna skriver: "Homogifte tycker jag ska vara en självklarhet, och att det finns någon som är så dum och säger något annat, skrämmer mig. Det finns inga vettiga argument mot homogifte".

En informant uppger att hon stärkt sin tidigare åsikt emot könsneutrala äktenskap och att hon "fått mer mark under fötterna" efter att ha läst texten. Eleven ger emellertid inte exempel på exakt vilka argument eller vad i texten som stärkt henne.

En elev som tidigare uppgett att han är osäker i frågan skriver att han har påverkats "[...] åt det hållet att könsneutrala äktenskap inte är bra". Han uppger även i sitt svar att han vacklar i sin inställning och argumenterar både för och emot könsneutrala äktenskap. Han menar att "det är bra med frihet och att man själv får bestämma vem man vill gifta sig med", men han är tveksam till om vi någonsin är redo att ta det steget.

En elev uppger att hon påverkats "till att börja tänka efter om inte till exempel två som är nära släkt också borde få gifta sig". Eleven menar att detta också borde diskuteras, men kanske inte vid samma tillfälle. Denna elev har alltså påverkats av argumentet där Hägglund och Attefall frågar sig varför inte alla fyra krav i äktenskapsbalken också ska ändras (för utförligare diskussion och analys av detta argument se resultatet av fråga 4.). Denna elev är den enda som tydligt förankrar vad hon blivit påverkad av i texten. De flesta elever som påverkats uppger *att* de påverkats, men inte exakt *vilka* argument de har påverkats av.

Genomgående i denna fråga saknas förankring i texten från eleverna sida, vilket gör det svårt att svara på vad som påverkat dem. En större konkretisering från eleverna kommer först i den andra delen av enkäten som behandlar bland annat starkast respektive svagast argument.

4.1.4. Fråga 2.b) Om du svarade nej: Vad var det som gjorde att du inte påverkades alls i din inställning?

En klar majoritet av eleverna, 14 av de totalt 21 stycken som gav kommentarer, tyckte att Hägglund och Attefalls artikel inte har några tillräckligt starka argument för att de skulle ändra sin inställning i frågan.

Flera uttrycker mer eller mindre kraftfullt att argumenten i debattartikeln är svaga och dåliga. De flesta av dessa elever är tydligt för en ändring av äktenskapsbalken och tre stycken är dessutom starkt övertygade i sin åsikt.

En elev skriver i sitt svar: ”Det var snarare så att texten fick mig att tycka ännu mer som jag redan tyckte. Alla argument är för mig bara rent patetiska.”. En annan elev skriver: ”Jag anser fortfarande att alla människor har rätt till samma möjligheter och skall behandlas lika!”.

Två elever som är för könsneutrala äktenskap menar att de tydligare kan se hur de som argumenterar mot homosexuella äktenskap tänker, men att de fortfarande står fast vid sin inställning i frågan. En av dessa två elever uppger att hon tidigare ”knappt hört några argument emot homosexuella äktenskap som höll eller hade en poäng”.

En annan elev menar att hon respekterar kd:s åsikter, men att de inte har argument nog för att ändra hennes inställning. Ytterligare en elev resonerar likadant: ”visst var det bra argument, men jag tycker som jag tycker.”

Informanterna fäller alltså relevansen i argumenten på grund av bristande relevans för texten. De tycker att flera argument var bra och hållbara, men relevansen är här inte tillräckligt stark för att de ska ändra åsikt. Detta kan jämföras med Arne Naess diskussion i *Empirisk semantik* (1986:80–84). Naess skriver:

Före ett avgörande i en viktig fråga vanligen företar en avvägning av argument som talar för och som talar emot ett avgörande i en bestämd inriktning. Avvägandet kan ske alldeles före det slutliga avgörandet, men vanligare är att argumenten och den vikt som tilläggs dem är resultatet av en längre tids reflexion.” Om vi plötsligt ställs inför frågan: ”Vilka argument fick er att rösta på parti X?” kan det visa sig att vi ger mycket dåliga svar. Ändå känner vi oss säkra på, att vi har bättre skäl för våra åsikter än vad vi för ögonblicket kan ge uttryck åt.

Dock fortsätter Naess med att förklara att många reflektioner som vi själva tror är orsakade av en strävan efter öppen och fördomsfri avvägning egentligen kan är försök att finna argument som stöder en slutsats som vi redan har bestämt oss för. Naess menar också att oavsett hur vi har kommit fram till en konklusion mister vi till en grad förmågan att sätta oss in i motargument.

En elev kommenterar i sitt svar att hon ”har hört och betänkt textens argument tidigare och att den knappast satte några nya funderingar i omlopp”. Inga argument ger upphov till nya tankebanor som kan påverka henne.

En annan elev uppger att hon ser argumenten mot homooption som starka, men att det andra enligt henne inte var det. Hon menar att det finns andra problem som bör göras något åt. Som exempel tar hon upp FRA-lagen.

Två elever som har uppgett att de är för könsneutrala äktenskap menar att Sverige inte kan se ut som det gjorde förr och att vi lever i en modernare värld och där det behövs en förändring, något som en av eleverna tycker att kd verkar en aning rädda för. Dock uppger inte eleven exakt vad eller vilket argument som gjort att hon uppfattar det som att kd verkar rädda för detta.

Två elever som båda uppgett att de är emot könsneutrala äktenskap menar att kd:s kommentarer var bra och att debattörerna använde sig av många bra exempel och argument. En av dessa elever menar också att han själv skulle ha använt sig av samma argument om han argumenterade emot denna fråga.

En elev har uppgett att han inte blivit påverkad trots att hans enkätsvar kan tolkas till att han faktiskt har påverkats i sin inställning. Eleven har i det separata frågeformuläret uppgett att han är osäker på sin inställning på grund av att han tillhör en religion som förbjuder homosexualitet. Samtidigt resonerar han att Sverige är ett land där homosexualitet anses normalt och att man ska få leva med vilket person man vill. Efter att ha läst artikeln uppger eleven sig inte ha blivit påverkad. Han kommenterar själv: ”Jag tyckte att kd:s kommentarer var bra. Jag skulle själv haft samma argument mot denna tvist”. Här blir frågan om eleven faktiskt har påverkats eller om han enbart menar att han skulle ha använt sig av samma argument som Hägglund och Attefall om han skulle blivit uppmanad att argumentera emot en ändring av äktenskapsbalken.

Även i denna fråga saknas ofta förankring i texten hos eleverna, vilket gör det svårt att säga exakt vad det är som påverkat dem.

4.2. Resultat av frågor angående argument

I detta avsnitt redovisas resultaten från enkätens andra del. Här behandlar frågorna artikelns tes och argument. Liksom i förra avsnittet disponeras resultatet enligt frågornas uppställning och utformning i enkäten.

4.2.1. Fråga 3. Vilken tes driver skribenterna genom texten?

I min analys av Hägglunds och Attefalls text har jag format min tes till:
Äktenskapsbalken bör inte förändras.

Flera av eleverna har kommit fram till en liknande tes, men har uttryckt sig på lite olika sätt:

- ”Att homosexuella inte ska få ingå äktenskap”
- ”Låt äktenskapet förbli mellan man och kvinna”
- ”Nej till homosexuella äktenskap”
- ”Att könsneutrala äktenskap inte borde få existera”

Många elever har emellertid svårt att exakt peka ut textens tes. Flera elever har hittat själva tesen men har ofta lagt till ett stödargument eller liknande. Som nämndes i metodavsnittet förklarades några viktiga begrepp för eleverna innan enkätundersökningen genomfördes, däribland termen *tes*. Enligt elevernas lärare hade de också läst lite retorik sedan innan, men förmodligen hade en grundligare genomgång av begrepp behövts.

Här följer några exempel på teser där eleverna har lagt till ett eller flera stödargument:

- ”Att en familj ska innefatta en man och en kvinna och att det är byggstenen i vårt samhälle”
- ”De påstår att ändring i äktenskapsbalken är fel. Homosexuella har stöd av partnerskapslagen”
- ”Att homosexuella inte ska få ingå äktenskap för att de tycker att det är fel mot barnen/familjen”
- ”Att homosexuella inte ska få ingå äktenskap av olika anledningar”

I dessa exempel har eleverna utformat en korrekt tes, men har lagt till ett stödargument till denna.

Flera elever har uppmärksammat homooption som en viktig del av texten. En elev har valt att forma sitt förslag till tes som följer:

- ”Att inte låta äktenskapsbalken omfatta även homosexuella (även en antydning om att man är mot homooption)”

I exemplet ovan har eleven uppfattat homooption som en del av tesen, eller snarare som en extra tes bredvid en huvudtes. Detta är något som denna elev inte är ensam om, många har tagit fasta på samma sak. Flera uppfattar att detta ämne upptar en så pass stor del av artikeln att det framstår som en del av tesen. I min analys har jag uppmärksammat att ämnet homooption upptar en stor del av artikeln och jag anser att det kan ses som en extra tes vid sidan om själva huvudtesen, detta eftersom

både homooption och föräldrafrågan vid homosexuella äktenskap ofta är betraktade som egna frågor i sig utöver könsneutrala äktenskap. Argument kring homooption är fortfarande sådana som stöder artikelns huvudtes, men kan också stå själva under tesen: Homooption bör inte tillåtas.

Något som också kan ha påverkat eleverna att uppfatta homooption som en egen tes är hur artikeln avslutning är utformad:

Naturligtvis är det så att homosexuella både kan vara och är bra föräldrar. Det vi vill betona är att vi inte vill ha en lagstiftning som aktivt klipper av barnen från deras biologiska ursprung. Det vanliga är ju också att barn i homosexuella sammanhang har nära kontakt med båda biologiska föräldrarna och den partner som lever ihop med pappan eller mamman. En relation som säkerligen kan fungera väl, men som vi inte anser ska leda till långtgående juridiska konsekvenser där de juridiska eller moraliska skyldigheterna och rättigheterna mellan de biologiska föräldrarna och barnet klipps av. Det var den utvecklingen vi varnade för när vi avvisade förslaget om att låta homosexuella kunna adoptera barn. Äktenskapsdebatten behöver föras i ett öppet och anständigt tonläge, med respekt för allas åsikter. Ett beslut i linje med utredningens förslag skulle innebära stora förändringar, vilket berör oss alla. Det finns därför anledning till en bred och öppen debatt.

Detta avsnitt avrundar hela artikeln och är starkt präglad av problematiken kring föräldrar och barn i homosexuella äktenskap. Detta är det sista läsaren tar med sig från artikeln, vilket kan vara en förklaring till att informanterna pekar ut tesen om homooption som en slags extra tes.

Eleverna har också plockat upp ett argument i texten som de har uppfattat som tes, till exempel att fler och fler kräver könsneutrala äktenskap. Några har också lyft upp familjen och familjelivet och en annan elev menar att Hägglund och Attefalls tes är (ordagrant): ”Eftersom vi har levt med heterosexuella äktenskap i tusentals år finns det ingen anledning att ändra på något. Generationer av människor kan tydligen inte ha fel (sarkasm)”.

4.2.2. Fråga 4. Vilka argument som presenteras i texten tycker du är de starkaste? Varför?

Det finns ett antal argument som flera elever uppfattar som starkast. Ett av dessa är argumentet där Hägglund och Attefall frågar varför bara ett av de fyra kriterier som finns för att kunna ingå äktenskap ska ändras:

De som ingår äktenskap ska vara över 18 år, inte vara nära släkt till varandra, vara två till antalet och vara av olika kön. Nu vill den statlige utredaren utan ingående analys och diskussion ändra på ett av dessa fyra kriterier. Kravet på olika kön ska slopas. Men de andra begränsningarna ska vara kvar. Varför? Inga svar ges. En komponent rycks ut utan djupare analys. Varför ska nära släktskap uteslutas för ett homosexuellt par? Det finns ju inga risker för inavel. Varför begränsa till två individer? Varför diskriminera kärleken som tre personer kan hysa till varandra, om man får vända på ett populärt argument mot oss kristdemokrater. Får man tro flera politiska ungdomsförbund är ju det bara en tidsfråga innan polygama förhållanden också ska inrymmas i äktenskapsbegreppet.

Flera informanter har reagerat på detta argument och åtta elever har pekat ut det som det starkaste i texten. Argumentet är onekligen effektivt, eftersom flera elever har reflekterat över frågan.

Flera elever har emellertid tagit argumentet som seriöst och resonerar att det visserligen är bra, men att det inte har med diskussionen att göra. Flera av dem menar att det är en helt annan fråga. En elev menar att det förmodligen är många som inte är insatta i ämnet och som aldrig hört argumentet förut och därför tar åt sig av det. En annan informant har diskuterat samma argument och menar att problemet kanske inte är homosexuellas rätt utan vad som är ett äktenskap och vad ett äktenskap betyder i dagens samhälle. Eleverna kritiserar alltså argumentets relevans och menar att sambandet mellan argumentet och tesen inte är starkt, att det helt enkelt är en annan fråga som bör tas upp vid ett annat tillfälle. Tar läsaren argumentet bokstavigt blir konsekvensen alltså en större övertygelse om att en ändring av alla fyra kraven bör ske, inte enbart det som innebär att de som ska ingå äktenskap ska vara av olika kön. Men eftersom läsaren uppfattar det hela som en slags ironi får Hägglund och Attefall den effekt de vill ha utav argumentet, att hela resonemanget kring könsneutrala äktenskap framstår som oövertänkt. Skribenterna vill få fram känslan av att det i framtiden kan bli kaos med polygami, syskonäktenskap, barnäktenskap etc om vi låter kraven tas bort. Skribenterna vill skrämmas och få läsaren att tänka till.

De argument som en majoritet av eleverna ser som de starkaste är ofta de som rör barn- och föräldrafrågor. Flera av eleverna är överens om att det blir en känsligare fråga när ett barn blir involverat. Många menar också att argumentet som behandlar att barnet har rätt till sina biologiska föräldrar. En del av eleverna uppger också att dessa argument blir starkare av att Hägglund och Attefall stöttar sig på FN:s barnkonvention. En elev som tidigare uppgett att hon är osäker på sin inställning i frågan menar som flera andra att det starkaste argumentet är att barnet har behov av

både sin mamma och pappa. Hon påpekar också att det kan bli någon slags tradition för barnet att gifta sig med samma kön:

Jag tycker det, eftersom att det kan bli någon slags tradition att gifta sig med samma kön – att det blir så för barnet. Om man t.ex. har två mammor och barnet är en flicka, så kanske hon påverkas av sina föräldrar att hon ska gifta sig med en kvinna senare i livet.

Detta är den enda elev som har behandlat den här synvinkeln på homosexualitet.

Flera skriver i sina svar att homosexuella ska få adoptera precis som heterosexuella. En informant skriver om argumentet med att barnen skulle fara illa av homosexuella äktenskap:

[...] barnen far illa av det för att samhället är väldigt oaccepterande emot homosexuella, så om kristdemokraterna skulle sluta diskriminera skulle de bli av med det som de kallar ett problem. Det är deras eget fel att det har blivit så. Om man tillät homogifte skulle folk acceptera det med.

Några elever menar att det starkaste argumentet är det som hävdar att partnerskapslagen ger samma juridiska skydd som äktenskapet och att låta äktenskapsbalken förbli som den är därför inte kan ses som diskriminering. En informant skriver följande om argumentet:

Att debatten i grund och botten handlar om ett symboliskt värde för de homosexuella. Man beskriver hur partnerskapslagen ger samma skydd under lagen som äktenskap och att det inte då handlar om diskriminering.

Det är främst elever som är emot en ändring av äktenskapsbalken som ser detta som starkast.

En elev uppger att hon inte visste att partnerskapslagen ger samma juridiska rättigheter som äktenskap. Samma elev skriver att "[...] men därför blir det intressant varför kd slåss för något som bara är en symbol, och vice versa". Detta har jag även uppmärksammat i min egen analys. Jag menar att det handlar om symbolvärdet för äktenskapet som begrepp. Kd vill ha kvar partnerskapslagen eftersom det inte symboliskt riktigt är samma sak som äktenskap, vilket kan tolkas som att homosexuella därför blir diskriminerade.

Några elever har motiverat sina val av starka argument med att dessa har tagit upp stor del av texten. Det kan vara så att dessa elever har missförstått termen *starkt argument* och antagit att det argument som tar störst plats i texten måste vara det starkaste. För dessa elever har det framstått så.

4.2.3. Fråga 5. Vilka anser du vara de svagaste argumenten i texten? Varför?

Några argument har tydligare uppfattats som svaga av eleverna. Noterbart är att många av de argument som några elever här pekat ut som de svagaste av andra elever benämns som de starkaste i texten. Bland annat har sex elever tagit upp de fyra kraven för att ingå äktenskap som Hägglund och Attefall tar upp i artikeln:

De som ingår äktenskap ska vara över 18 år, inte vara nära släkt till varandra, vara två till antalet och vara av olika kön. Nu vill den statlige utredaren utan ingående analys och diskussion ändra på ett av dessa kriterier. Kravet på olika kön ska slopas. Men de andra begränsningarna ska vara kvar. Varför? Inga svar ges. En komponent rycks ut utan djupare analys. Varför ska nära släktskap uteslutas för ett homosexuellt par? Det finns ju inga risker med inavel. Varför begränsa till två individer?

Eleverna, som de flesta är för könsneutrala äktenskap, har beskrivit detta argument med ord som *desperat*, *korkat* och *löjligt*. En elev menar att kd enbart försöker ”komma undan” eftersom de ändå aldrig skulle tillåta ett polygamiskt förhållande. Denna elev har inte sett igenom ironin i detta argument och det faktum att skribenterna vill skrämmas genom att vända på hela argumentet.

Flera kommenterar att de irriterar sig på Hägglund och Attefall angående detta argument. En elev skriver: ”Det är ett rent utsagt korkat argument, och ibland undrar man hur folk tänker. För att man ändrar en liten del i lagen så måste man ändra allt kan man likaväl säga då”.

Intressant med detta argument är att det tydligt pekas ut som det starkaste men också det svagaste argumentet av eleverna. Vissa elever har reagerat kraftigt på argumentet och uppfattat det som antingen väldigt starkt eller väldigt svagt. Argumentet engagerar uppenbart eleverna.

Två elever uttrycker sig på följande sätt om detta argument:

”De skriver att folk kan vara lyckliga i ett äktenskap med tre personer, men då motsäger de sig själva, för de skulle ju aldrig tillåta ett tre-partnerskap heller, så det är bara för att komma undan och istället anklaga andra som de säger så, vilket jag tycker är ett otroligt och till och med löjligt argument. Dessutom måste man ju börja någonstans, och nu har vi börjat med att ta upp frågan om homosexuella eftersom fler och fler kommer ut med att de är det, så kan man ta de andra frågorna sen. Skulle en tredjedel av Sveriges befolkning vilja ingå tre-partnerskapsäktenskap,

jo, då skulle man väl ha behandlat den frågan först, så att Hägglund ställer en sån fråga och använder som argument är nästintill patetiskt”.

”I artikeln skriver Hägglund och Attefall att man lika väl också kan låta folk gifta sig med flera. Där känns det som att han går utanför diskussionen. Homosexuellas rätt att gifta sig och polygami är inte samma sak. Därför kan man inte dra slutsatser utifrån det. De säger också att man då lika väl kan låta homosexuella gifta sig med nära släktingar. För många är äktenskap inom släkt etiskt fel. Att säga det för homosexuella är en annan sak. Känns fördomligt och diskriminerande.

För en ytterligare diskussion kring detta argument se fråga 4.

Flera elever har också tagit upp argumentet som behandlar barnens villkor och faderskapspresumptionen. Sådär skriver Hägglund och Attefall i artikeln:

Den filosofi som äktenskapet vilar på kommer också till uttryck i den så kallade faderskapspresumptionen. Den utgår från att mannen i ett äktenskap är fader till det barn som föds. Hur ska man förhålla sig till den frågan om ett barn föds inom ett äktenskap bestående av två kvinnor? Så här skriver Hans Regner: ”Faderskapspresumptionen i Kap 1 § föräldrabalken bör dock endast i fall då modern är gift med en man vid barnets födelse. Frågan om föräldraskapet för en kvinna som är gift med barnets moder bör presumeras på liknande sätt ligger utanför mitt utredningsuppdrag”. Detta är en av de viktiga frågorna som alltså lämnats därhän och som den nuvarande äktenskapsdebatten helt förbigår. Kommer barnet att ha två eller tre ”riktiga föräldrar”?

En elev som uppgett att hon är emot en ändring av äktenskapsbalken menar att ”Det kan kännas ganska lösryckt och ett mindre problem jämfört med vad debatten handlar om. Om äktenskapsbalken skulle ändras är det förmodligen ett problem man skulle lösa ganska snabbt”. För henne handlar debatten inte om detta, utan knutpunkten i hennes resonemang ligger i att hon anser att homosexuella äktenskap är fel och att hon upplever det som onaturligt enligt hur vi är skapade. Hon menar att ”det är något som uppstått genom hur dagens samhälle påverkar varje individ”.

En elev pekar ut argumentet om faderskapspresumptionen som det svagaste och kommenterar: ”[...] Om ett barn föds utanför ett äktenskap, har barnet ingen fader då eller?”

En elev som är osäker på sin ståndpunkt i frågan diskuterar också kring detta argument: ”Om paret gift sig borgerligt, så tycker jag att argumentet ’faderskapspresumptionen’ är svagast, för att om paret då är gifta så har de ofta bestämt vem som är mamma och pappa. Då tycker jag att även om ’pappan’ är en kvinna så ska hon anses som fader till barnet...” Denna

elev argumenterade i första frågan för att borgerliga vigslar är ett bra alternativ för homosexuella och menar att under premissen att man gift sig borgerligt är detta inget problem. För henne ligger knutpunkten i debatten i huruvida kyrkliga vigslar ska tillåtas för homosexuella.

Ett argument som eleverna också har pekat ut som svagt är det som säger att partnerskapslagen ger samma juridiska skydd som äktenskapet och att det därför inte handlar om diskriminering. Detta motsäger sig en elev som skriver att "[...] Homosexuella behandlas på ett annat sätt än heterosexuella och det kallar jag diskriminering. Alla borde få ta del av äktenskapet".

Ytterligare ett argument som fyra elever anser vara svagt är Hägglund och Attefalls påstående att "familjen är en grundläggande sten i ett gott samhälle". Min egen analys uppmärksammar detta argument. Jag menar att skribenterna refererar till familjen med premissen att synen på familjen måste vara den traditionella, alltså att familjen enbart kan bestå heterosexuella par. Annars faller relevansen för hela argumentet. Om inte Hägglund och Attefall ser familjen som enbart heterosexuell har argumentet ingen relevans i argumentationen.

Flera informanter har reagerat på detta argument. En informant skriver följande: "[...] likaså att den traditionella familjen skulle vara mer rätt. Hur många sådana familjer finner man idag egentligen?"

Ytterligare en elev reflekterar över familjen som begrepp och pekar ut samma argument som svagt:

Att familjen är en grundsten. Det är det också. Men en familj kan bestå av både ensamma mammor och deras barn eller ensamma pappor osv. Den anser att en familj (eller det tyder på det i alla fall) består av en mamma, en pappa och X barn. Är inte två pappor och barn en familj?"

En annan elev, som är tydligt för könsneutrala äktenskap, ironiserar samma argument:

"Familjen är en grundläggande byggsten i ett gott samhälle" – Ja, bevara mig väl, hellre ett barn i en incestfamilj än ett barn uppfostrat av bögar!

Denne elev pekar också på när Hägglund och Attefall refererar till FN:s barnkonvention och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, där det talas om att familjen utgör "den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten" (artikel 16). Eleven skriver följande om detta argument:

”Familjen äger rätt till skydd av staten” Men kom ihåg att detta bara gäller lyckligt gifta män och kvinnor som har ingått det heliga äktenskapet. Ensamstående föräldrar can get fucked.

Samma elev fortsätter med att nämna ytterligare ett argument i texten som åtminstone fem andra elever också ansett svagt. Följande skriver Hägglund och Attefall:

Barnet har – det visar forskningen – behov av både sin mamma och pappa.[---] Vi inser givetvis att barn kommer till och växer upp under många olika omständigheter. Barn mår bra och far illa i vårt samhälle i alla möjliga strukturer. Men som lagstiftare måste vi ha några principer i botten för vilka sammanhang och strukturer vi anser vara de bästa för barnens uppväxtvillkor. För oss är det barnets rätt till sitt biologiska ursprung och rätt till sin mamma och pappa. På detta synsätt vilar FN:s barnkonvention. På detta synsätt har svensk lagstiftning vilat under lång tid. Försiktighetsprincipen bör nog användas innan vi rycker sönder den rättsfilosofi som svensk föräldra- och familjerätt vilar på. Naturligtvis är det så att homosexuella både kan vara och är bra föräldrar. Det vi vill betona är att vi inte vill ha en lagstiftning som aktivt klipper av barnen från deras biologiska ursprung. Det vanliga är ju också att barn i homosexuella sammanhang har nära kontakt med båda biologiska föräldrarna och den partner som lever ihop med pappan eller mamman. En relation som säkerligen kan fungera väl, men som vi inte anser ska leda till långtgående juridiska konsekvenser där de juridiska eller moraliska skyldigheterna och rättigheterna mellan de biologiska föräldrarna och barnet klipps av. Det var den utvecklingen vi varnade för när vi avvisade förslaget om att låta homosexuella kunna adoptera barn.

Eleverna har kommenterat detta argument på olika sätt. Bland annat menar en elev att barn kan ”ha tillgång till en kvinnlig eller manlig förebild fast deras ’föräldrar’ är av samma kön”. En annan elev argumenterar för att barn har mer behov av en bra relation till någon som älskar dem som en förälder gör. Ytterligare en elev frågar sig ”varför inte två människor av samma kön har rätt att adoptera barn som de kommer att älska precis lika mycket som olikkönade föräldrar”.

Homoadoptionsfrågan fortsätter att diskuteras hos dessa två elever:

Alla argument är svaga, men att homoäktenskap skulle bidra till att vi aktivt klipper av rättigheter mellan de biologiska föräldrarna och barnet är inget som håller. Barn inom homoäktenskap kan betraktas precis som adopterade barn, det är inte mer krångligt än så. För adoptivbarn funkar det oftast bra.

”Barnet har rätt till sitt biologiska ursprung” och ”faderskapspresumtionen” Adopterade barn är ju därför inte lika mycket

värda som de födda inom äktenskapet. Par som är infertila är lika dåliga människor som homosexuella.

Ett annat argument som upprört tre elever är det då Hägglund och Attefall skriver att "En institution som gällt i tusentals år och som omfattas av alla religioner och kulturer ska uppenbarligen förändras för att 'tiden är mogen'." En elev ironiserar detta argument och kritiserar Hägglund (Attefall nämns inte) för att använda sig av argumentet:

[...] Han argumenterar med att inget borde förändras eftersom det funkat än så länge. Och så många människor kan ju inte ha fel. För människor har ju inte haft fel förut (rasbiologi, apartheid, slavar etc.).

Ofta riktar eleverna, precis som i exemplet ovan, kritik och ilska mot just Göran Hägglund och inte Stefan Attefall. Detta är ett intressant fenomen som diskuteras djupare i fråga 6.

En elev kommenterar samma argument och menar att "Jag tycker att detta är det svagaste argumentet i texten för att det tyder på att de är så konservativa. Världen måste bli mer liberal och se framåt istället för att tänka i gamla banor".

Ett annat argument som också har pekats ut av eleverna är jämförelsen med den franska utredning som nämns i artikeln. Denna utredning förordar att behålla äktenskapsbalken oförändrad och har alltså kommit fram till motsatt rekommendation jämfört med den svenska. En elev som tydligt är för könsneutrala äktenskap är upprörd över argumentet och skriver följande om detta argument: "Att de gör likadant i andra länder. Det är inte en tillräcklig anledning. Vad gör vi om folk i Frankrike dränker sig? Inte samma sak!!" Eleven ser alltså argumentet som helt irrelevant och argumentets relevans går helt klart att diskutera. Vad är det som säger att vi ska ta efter Frankrikes förslag? Varför är det viktigt för oss i Sverige vad Frankrike gör? Hur vet vi att den franska utredningen har analyserat äktenskapet utifrån alla aspekter som Hägglund och Attefall påstår?

Flera elever uppger att alla argument är svaga eftersom de inte håller med kd i frågan. De har alltså inte tagit till sig något av argumenten över huvud taget (jfr med Naess diskussion i fråga 2.b).

I denna fråga är det lättare att se vad eleverna anser är svagt i texten eftersom många har konkretiserat med exempel och förankrat sina svar i texten.

4.2.4. Fråga 6. *Upplever du Hägglund och Attefall som trovärdiga? Varför/Varför inte?*

Det finns några tendenser i elevernas svar på den här frågan. Tre aspekter verkar vara det avgörande för om eleverna uppfattar Hägglund och Attefall som trovärdiga: *inhåll*, *språk* och *samhällsställning*. Många tycker att Hägglund och Attefall inte är trovärdiga eftersom de använder sig av argument som eleverna inte anser håller, att argumenten baseras på spekulationer eller rentav är patetiska. Flera beskriver skribenternas argumentation med ord som *konservativt*, *gammalmodigt* och *diskriminerande*, och menar att detta gör att trovärdigheten sjunker. En elev uttrycker följande i sitt svar på frågan angående vad det var som gjorde att han inte påverkats i sin inställning:

En del argument var så skrattretande att jag nog fick en ganska oseriös bild av debattören och kristdemokraterna. Det kan nog ha påverkat min syn på hans lite stadigare argument.

Detta är alltså ett svar från fråga 2.b). Svarets innehåll är emellertid mer väsentligt för denna diskussion, därför valde jag att behandla svaret här. Här har eleverna sett till innehållet när de har bedömt om de anser Hägglund och Attefall som trovärdiga eller inte.

Några elever menar att de visserligen inte håller med Hägglund och Attefall, men att de ändå är trovärdiga. Bland annat har eleverna uppgett att skribenterna upplevs som trovärdiga eftersom de verkar ha tänkt igenom noga hur de ska formulera sig, att de verkar seriösa när det gäller ämnet, att de verkar referera till bra och trovärdiga källor etc. Skribenterna har alltså i dessa elevers ögon ändå ett starkt ethos, även om argumenten i sig inte övertygar. Här har alltså språket en viktig roll i hur eleverna uppfattar skribenterna.

Intressant här är också att flera informanter (genom hela enkäten och inte bara den här frågan) ofta refererar enbart till Göran Hägglund som den person som ligger bakom artikeln. Den ilska som uttrycks från flera elever, som är tydligt för könsneutrala äktenskap, riktas ofta mot just Hägglund. Detta kan bero på att han är känd som partiledare för kristdemokraterna, han är alltså ansiktet utåt och representerar vad partiet står för. Stefan Attefall är mindre känd som person, åtminstone för den som inte är insatt i vilka personer som är aktiva i kristdemokraterna. Hägglund är också den som syns mest vid debatt om könsneutrala äktenskap. Därför kan Hägglund förknippas i en större utsträckning med frågan.

Två elever i klassen uppger i sina svar att de anser att skribenterna upplevs som trovärdiga eftersom de resonerar på ett sätt som är lätt att förstå och att texten förs fram på ett sätt som känns trovärdigt.

Två andra elever menar att om man som läsare inte är insatt i ämnet är skribenterna väldigt trovärdiga. En av dessa två elever skriver följande i sitt svar: ”eftersom de är väldigt insatta och jag inte är det tror man nästan på att de vet mer än mig med”. Den här eleven menar alltså att Hägglund och Attefall på grund av sin förmåga att framställa sig som kunniga på området gör att ethos i argumenten förstärks. Det kan vara intressant att notera att endast en elev framhåller att Hägglund och Attefall kan anses trovärdiga eftersom de är kända politiker som är med och styr Sverige. Här påverkar alltså skribenternas samhällsställning trovärdigheten hos skribenterna.

4.2.5. Fråga 7. Övriga kommentarer och funderingar.

Många elever har valt att fortsätta argumentera för sin ståndpunkt under denna sista fråga. De flesta som har valt att göra detta visar tydligt att de är upprörda över att homosexuella inte får ingå äktenskap. Några elever kritiserar det faktum att lagen inte redan är förändrad. En elev skriver att ”[...] homosexuella har lika mycket rätt som heterosexuella. Sluta diskriminera saker man inte kan hjälpa!” En annan skriver att politik och religion aldrig ska blandas och ytterligare en skriver att giftermålet ska vara till för alla som älskar varandra.

Några elever kritiserar kristdemokraterna och Göran Hägglund. Som nämnts i ett tidigare avsnitt är det alltså Hägglund som kritiseras av eleverna, han ses som partiets ansikte utåt som partiledare. En av de elever som kritiserat partiet menar att Sverige är en demokrati och att kd också måste förstå detta. Hon menar att ”om alla andra vill förändra äktenskapslagen måste de acceptera det”. En annan av dessa elever menar att kd tar upp flera undersökningar som gjorts, men tror att de säkert bara tar upp hälften av vad som står i dessa och att det som står med i artikeln enbart är till kd:s fördel.

Ytterligare en elev kritiserar Hägglund och skriver: ”Det förvånar mig att inte Hägglund även argumenterar för fler föråldrade synsätt på livet och hur alla borde ingå i en kärnfamilj”. Nästa elev ironiserar: ”Det är ju viktigt att betona äktenskapets heliga värde. Alla barn bör ju ha en man och en kvinna som förälder. Ja, utom Jesus då”.

En informant menar att för att kunna bestämma om en sådan fråga borde man få höra argument från båda sidor och sedan utvärdera dessa.

Några elever har valt att lämna kommentarer till mig, bland annat att det var en intressant artikel. En elev uppskattade att ”jag fick uttrycka mig själv lite”.

5. Avslutande diskussion

I detta avsnitt är ambitionen att så mycket som möjligt referera tillbaka till syftet för att svara på de frågor som ställdes där och sammanfatta vad utfallet blivit i resultatet.

Det är intressant att se hur eleverna uttrycker sig själva och argumenterar för sin inställning. Att veta vad elevernas inställning i frågan innan de läst texten var av stort värde för resultatbehandlingen. Utfallet av undersökningen hade inte givit samma resultat utan denna vetenskap. Emellertid kan denna undersökning endast påvisa tendenser i hur elever påverkas av argumenterande text. Inga generaliseringar kan göras

då fler eller större informantgrupper och fler argumenterande texter behövs för detta.

Vad gäller resultatet från enkätundersökningen finns mycket att ta upp och diskutera. Det som genomgående saknas i frågorna angående påverkan är förankring i texten. Eleverna uttrycker sina åsikter, men förankrar inte alltid sina svar i texten. Detta kompenseras dock i den andra delen av enkäten som behandlar argument och tes. Här exemplifierar eleverna rikligt från texten och många intressanta diskussioner kommer fram.

De flesta elever är starkt för könsneutrala äktenskap och visar också detta tydligt, vilket kan göra att de har en minskad mottagningsförmåga för argument som talar för den motsatta synvinkeln (jfr Naess 1986:81). Eleverna kan slå bort alla argument emot deras befintliga inställning.

Vad gäller påverkan kan det konstateras att ingen elev helt ändrade inställning på grund av texten. De flesta eleverna var för en ändring av äktenskapsbalken och fällde relevansen hos de argument som presenterades. De tyckte inte att några av artikelns argument kunde få dem att ändra inställning. Emellertid uppger ett antal elever sig ha påverkats delvis. En elev som tidigare tvekat angående frågan uppger att han påverkats i riktning emot könsneutrala äktenskap. Denne elev har alltså tagit till sig vissa av argumenten i texten (se fråga 2.a).

En annan elev uppger sig inte ha påverkats, men svaren från enkäten kan tolkas som att han faktiskt har blivit påverkad i sin inställning. Eleven uppgav från början att han var osäker i sin inställning, men kommenterade sedan att argumenten som Hägglund och Attefall använde i artikeln är sådana som han själv skulle använda vid en debatt emot könsneutrala äktenskap (se fråga 2.b).

Fyra elever har också uppgett att de blivit stärkta i sin befintliga inställning. Av dessa var tre tydligt emot och en tydligt för och en emot könsneutrala äktenskap. Viss påverkan av texten kan alltså påvisas.

Frågan om vad i texten som påverkat eleverna är svårare att svara på eftersom eleverna i den delen av enkäten ofta inte förankrat sina svar i texten, men sätter man samman dessa resultat med de argument eleverna anser svagast och starkast går några tendenser går att påvisa.

Argumentet där Hägglund och Attefall frågar varför de tre resterande krav för att få ingå äktenskap ska vara kvar har klart varit effektivt och har framkallat starka reaktioner från eleverna. Detta argument är det mest omtalade både från elever som anser att det är det starkaste och från elever som menar att det är det svagaste i artikeln. Argumentet skapar onekligen reaktioner hos eleverna, kanske för att det är ett nytt argument för många. Men kanske också för att den här formen att argumentera

sätter känslor i rullning hos eleverna. Hur läsaren uppfattar argumentet är också väsentligt som jag tidigare diskuterat i resultatavsnittet.

Argument som också ansetts som både starka och svaga är de som berör familjen och barns situation i homosexuella äktenskap. Exempel på dessa argument är att barn behöver en mamma och pappa, Hägglunds och Attefalls oro att banden mellan barnet och de biologiska föräldrarna ska klippas med en ny lagstiftning samt argumentet som behandlar faderskapspresumptionen. Dessa argument är mest pathosinriktade eftersom de behandlar frågor kring barn, vilket gör hela frågan känsligare. Dock menar flera elever att dessa argument inte är något starkt skäl för att låta äktenskapsbalken förbli oförändrad. Många anser att detta är frågor som går att lösa.

Vad gäller jämförelsen med min egen analys går elevernas uppfattning av texten och argumenten ofta ihop med vad jag själv tänkt när jag analyserat artikeln.

Intressanta iakttagelser vad gäller elevernas utformning av textens tes är att de ofta har hittat själva tesen men också lagt till ett stödargument.

Eleverna uppmärksammade också att så många argument tog upp och talade emot homooption att de såg detta som en egen tes vid sidan av huvudtesen. Frågan om homooption ses som så fristående att flera informanter uppfattar den som en egen tes, något jag i min egen analys också reflekterat över och kom fram till är sant. Könneutrala äktenskap och homooption kan ses som två helt olika frågor, samtidigt som de givetvis smälter samman eftersom både äktenskap och barn kopplas samman i familjebegreppet.

De faktorer som påverkar trovärdigheten hos Hägglund och Attefall är språk, innehåll och samhällsställning. Flera elever riktar sin kritik mot enbart Hägglund, eftersom han är partiets ansikte utåt och som främst förknippas med partiets ställning i frågan. Flera elever tycker att Hägglund och Attefall inte är trovärdiga eftersom att de använder sig av argument som eleverna inte anser håller. Andra menar att skribenterna upplevs som trovärdiga eftersom att texten förs fram på ett trovärdigt sätt och att de resonerar på ett sätt som är lätt att förstå.

Andra elever menar att de visserligen inte håller med skribenterna, men att de ändå är trovärdiga eftersom att de verkar seriösa och att de är pålästa och refererar till bra källor osv.

Undersökningen som helhet har visat att argumenterande text både kan uppröra och beröra elever.

Litteraturförteckning

- Cassirer, Peter 2003. *Stil, stilistik och stilanalys*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.
- Johannesson, Kurt 1998. *Retorik eller konsten att övertyga*. Andra upplagan. Stockholm: Norstedts förlag.
- Jørgensen, Charlotte, Kock, Christian & Rørbech, Lone 1994. *Retorik der flytter stemmer*. Andra upplagan. København: Gyldendalske Boghandel. (även tillgänglig i ny utgåva (2006) på <http://www.retorikforlaget.se/rdfs/index.html>).
- Jørgensen, Charlotte & Onsberg, Merete 2008. *Praktisk argumentation – Grundbok i retorisk argumentation*. Tredje upplagan. Åstorp: Nyt teknisk förlag.
- Kylén, Jan 2004. *Att få svar*. Stockholm: Bonnier utbildning AB.
- Larsson, Larsåke & Brigitte Mral (red.) 2004. *Reklam och retorik – 10 fallstudier*. Åstorp: Rhetor förlag.
- Naess, Arne 1986. *Empirisk semantik*. Oslo: Universitetsforlaget. (Översatt från norska).

- Nilsson, Ola 2007. *För äktenskapet – i tiden. Analys och argument i debatten*. Uppsala: Relevant media.
- Svensson, Christian 2001. *Samtal, deltagande och demokrati i svenska debattprogram*. Linköping: Tema kommunikation. Linköpings universitet.
- Trost, Jan 2001. *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Wallgren Hemlin, Barbro 2001. Om viktning av argument. ”Overall på!” I: *Retorikmagasinet nr 12:2001*. S. 20–25.
- Wallgren Hemlin, Barbro 2008. Man kan väl ändra sig? En introperspektiv mottagarstudie av Lars Danielssons bok *I skuggan av makten*. I: Jóhannesson, Kristinn m.fl. 2008. *Nog ordad? Festskrift till Sven-Göran Malmgren den 25 april 2008*. (Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning nr 34) Göteborg. S 390–398.
- Weiner, Gudrun 2006. *Att strida med ord – en kritisk retorikanalys av politiska talkshows i tysk tv*. Åstorp: Retorikförlaget.
- Winerö, Erik 2007. Retorisk gudstjänst – En språklig-retorisk studie av en gudstjänst i Saronkyrkan. D-uppsats. Stencil. Göteborgs universitet, Institutionen för svenska språket.
- Attefall, Stefan & Hägglund, Göran 2007. *Äktenskapet samhällets grund*. http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/artikel_691329.svd . Publicerat den 16 december 2007. Hämtat den 5 december 2008.

Foto: Claus Gertsen /SCANPIX

Familjen är en grundläggande sten i ett gott samhälle, skriver kristdemokraterna Göran Hägglund och Stefan Attefall.

Äktenskapet samhällets grund

Publicerad: 16 december 2007, 09.14. Senast ändrad: 21 februari 2008, 08.43

Därför säger kd nej. Kristdemokraterna är i dag ensamma i riksdagen om att säga nej till könsneutrala äktenskap. Varför? Staten ska inte vara neutral till vilken struktur samhället ska bygga. Äktenskapet bör förbli en förening mellan man och kvinna och familjen är en grundläggande sten i ett gott samhälle, skriver kristdemokraternas ordförande Göran Hägglund och gruppledare i riksdagen Stefan Attefall.

Endast ett riksdagsparti, kristdemokraterna, står idag bakom den nuvarande äktenskapslagstiftningen. Allt fler kräver könsneutrala äktenskap.

Vad är då kristdemokraternas skäl att hålla fast vid nuvarande ordning?

Varför bör vi hålla fast vid den urgamla principen att äktenskapet är en förening mellan en man och en kvinna?

Den som vill förändra använder ofta argumentet att det är diskriminerande att inte låta även homosexuella få gifta sig, och att tiden nu är mogen för en förändring. Problemet med alla de som kräver en könsneutral äktenskapslagstiftning är att det aldrig görs någon rättsfilosofisk eller sociologisk analys av äktenskapet som social institution.

En institution som gällt i tusentals år och som omfattas av alla religioner och kulturer ska uppenbarligen förändras för att "tiden är mogen".

Men bristen på analys, sammanhang och helhetstänkande är typisk också för äktenskaps- och partnerskapsutredningen (SOU 2007:17) av juristen Hans Regner.

När remissomgången är klar i mitten av januari 2008 är det regeringen som har ansvaret för att bereda frågan. Inför den processen finns det anledning att lite mer djupgående förklara kristdemokraternas försvar för nuvarande ordning.

För den som lever i ett homosexuellt förhållande och vill ha ett varaktigt juridiskt skydd finns partnerskapslagen som ger samma skydd som äktenskapet. Något juridiskt skäl till att ändra äktenskapsbalken finns således inte.

Diskrimineringsargumentet håller alltså inte. Detta konstaterar också den statlige utredaren. Men han fastslår att äktenskapet som begrepp får anses ha ett högre symbolvärde än partnerskap.

I utredningen talas det om två slags syn på äktenskapet, dels äktenskapsrätten, dels familjebildningen som social institution.

Utredaren fokuserar emellertid enbart på äktenskapsrätten och föreslår en könsneutral äktenskapsbalk utan analys av äktenskapets sociala roll och betydelse.

Alltså, knutpunkten i hela debatten ligger i begreppet, det vill säga äktenskapets symbolvärde. En fransk statlig utredning har utrett äktenskapslagstiftningen och kom med sitt förslag i januari 2006.

Denna utredning pekar också på symbolfrågan: ”Kravet på att utvidga äktenskapet härrör från ett annat resonemang: det handlar om att, genom bekräftelsen av alla pars lika rättigheter, erhålla ett slags socialt erkännande.”

Detta, fortsätter rapporten, ”kan tyckas paradoxalt i en tid då äktenskapet inte längre utgör en obestridlig social norm vare sig för par eller ens för familjer”.

Den franska utredningen landar på den motsatta ståndpunkten jämfört med den svenska utredningen – i Frankrike förordar man att behålla äktenskapet i dess nuvarande form.

Skälet är att den franska utredningen gör just det som Hans Regner och den svenska debatten undviker, nämligen att sätta in äktenskapet i sitt sociologiska sammanhang.

Vi kristdemokrater anser inte att staten ska vara neutral till vilken grundläggande struktur vi ska bygga vårt samhälle på. Vi kristdemokrater anser att familjen är en grundläggande byggsten i ett gott samhälle.

Och det är med den principen som föräldra- och äktenskapsbalken har formats i vår civilrätt.

Det är också denna grundläggande syn som ligger bakom FN:s barnkonvention och FN:s deklaration om de mänskliga fri- och rättigheterna. Där talas det om att familjen utgör ”den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten” (artikel 16).

Detta är också bakgrunden till att äktenskapsbalken sätter upp fyra krav för att äktenskap ska kunna ingås.

De som ingår äktenskap ska vara över 18 år, inte vara nära släkt till varandra, vara två till antalet och vara av olika kön.

Nu vill den statlige utredaren utan ingående analys och diskussion ändra på ett av dessa fyra kriterier. Kravet på olika kön ska slopas. Men de andra begränsningarna ska vara kvar.

Varför? Inga svar ges.

En komponent rycks ut utan djupare analys. Varför ska nära släktskap uteslutas för ett homosexuellt par? Det finns ju inga risker för inavel. Varför begränsa till två individer?

Varför diskriminera kärleken som tre personer kan hysa till varandra, om man får vända på ett populärt argument mot oss kristdemokrater.

Får man tro flera politiska ungdomsförbund är ju det bara en tidsfråga innan polygama förhållanden också ska inrymmas i äktenskapsbegreppet.

Den filosofi som äktenskapet vilar på kommer också till uttryck i den så kallade faderskapspresumtionen. Den utgår från att mannen i ett äktenskap är fader till det barn som föds.

Hur ska man förhålla sig till den frågan om ett barn föds inom ett äktenskap bestående av två kvinnor?

Så här skriver Hans Regner: ”Faderskapspresumtionen i 1 Kap 1 § föräldrabalken bör dock endast gälla i fall då modern är gift med en man vid barnets födelse. Frågan om föräldraskapet för en kvinna som är gift med barnets moder bör presumeras på liknande sätt ligger utanför mitt utredningsuppdrag”.

Detta är en av de viktiga frågorna som alltså lämnats därhän och som den nuvarande äktenskapsdebatten helt förbigår. Kommer barnet att ha två eller tre ”riktiga föräldrar”?

Barnet har – det visar forskningen – behov av både sin mamma och sin pappa. I andra sammanhang är statsmakten mycket angelägen om att tillförsäkra barnet umgänge med båda föräldrarna.

Jämför med umgängesrätten efter skilsmässa som innebär att man inom rättsväsendet är så angelägen att tillmötesgå detta behov att man ibland till och med utsätter barnen för risker när de tvingas umgås med (framför allt) fäder som misshandlat dem eller deras mamma.

Jämför också med debatten om föräldraledighet och krav om kvoterad föräldraförsäkring.

Vi inser givetvis att barn kommer till och växer upp under många olika omständigheter. Barn mår bra och far illa i vårt samhälle i alla möjliga strukturer.

Men som lagstiftare måste vi ha några principer i botten för vilka sammanhang och strukturer vi anser vara de bästa för barnens uppväxtvillkor.

För oss är det barnets rätt till sitt biologiska ursprung och rätt till sin mamma och pappa.

På detta synsätt vilar FN:s barnkonvention. På detta synsätt har svensk lagstiftning vilat under lång tid. Försiktighetsprincipen bör nog användas innan vi rycker sönder den rättsfilosofi som svensk föräldra- och familjerätt vilar på.

Naturligtvis är det så att homosexuella både kan vara och är bra föräldrar. Det vi vill betona är att vi inte vill ha en lagstiftning som aktivt klipper av barnen från deras biologiska ursprung.

Det vanliga är ju också att barn i homosexuella sammanhang har nära kontakt med båda biologiska föräldrarna och den partner som lever ihop med pappan eller mamman. En relation som säkerligen kan fungera väl, men som vi inte anser ska leda till långtgående juridiska konsekvenser där de juridiska eller moraliska skyldigheterna och rättigheterna mellan de biologiska föräldrarna och barnet klipps av.

Det var den utvecklingen vi varnade för när vi avvisade förslaget om att låta homosexuella kunna adoptera barn.

Äktenskapsdebatten behöver föras i ett öppet och anständigt tonläge, med respekt för allas åsikter. Ett beslut i linje med utredningens förslag skulle innebära stora förändringar, vilket berör oss alla. Det finns därför anledning till en bred och öppen debatt.

Göran Hägglund, partiledare (kd) & Stefan Attefall, gruppledare (kd) i riksdagen

Enkätundersökning

Tittar man i äktenskapsbalken i Sveriges rikets lag (Svensk författningssamling, SFS) ser man följande rader:

Äktenskapsbalk (1987:230)

Första avdelningen

Allmänna bestämmelser

1 kap. Äktenskap

1 § Äktenskap ingås mellan en kvinna och en man. De som har ingått äktenskap med varandra är makar.

Hittills har alltså bara heterosexuella fått ingå äktenskap. Homosexuella par har haft möjlighet att registrera partnerskap sedan 1995 då partnerskapslagen tillkom. Nu kräver dock allt fler riksdagspartier att också homosexuella par ska få rätten att få gifta sig och att Sverige ska lagstifta om könsneutrala äktenskap. Man vill alltså förändra texten i äktenskapsbalken till följande:

Äktenskapsbalk (1987:230)

Första avdelningen

Allmänna bestämmelser

1 kap. Äktenskap

1 § Äktenskap ingås mellan en kvinna och en man, två kvinnor eller två män. De som har ingått äktenskap med varandra är makar.

Vilken inställning har du i den aktuella frågan? Ska homosexuella få ingå äktenskap?

Jag som svarar är:

Kvinna __ Man__ Ålder: __ år

Enkätundersökning om argumenterande texter

Material:

**Debattartikel ”Äktenskapet samhällets grund”
publicerad 2007-12-16 i Svenska Dagbladet.**

Du ska nu få läsa en debattartikel om den aktuella frågan och sedan få svara på några frågor
angående innehållet i denna.

Läs igenom texten ordentligt innan du börjar svara på frågorna i enkäten.

Svaren kommer att användas i uppsatsen, men du är självklart anonym. Det enda du ombedes
uppges är kön och ålder.

Tack för att du medverkar i enkäten!

4.) Vilka anser du vara de svagaste argumenten i texten? Varför?

Svar: _____

5.) Upplever du Hägglund och Attefall som trovärdiga? Varför /varför inte?

Svar: _____

7.) Övriga kommentarer och funderingar.

Tack för din medverkan!

/Emma Jansson
SV1301 Fördjupningskursen i svenska språket, Göteborgs universitet

Argumentuppställning av Äktenskapet samhällets grund

I denna bilaga redogörs för den argumentuppställning av den argumenterande text som använts i enkätundersökningen, *Äktenskapet samhällets grund*, skriven av Göran Hägglund och Stefan Attefall och publicerad i Svenska Dagbladet den 16 december 2007. Analysen omfattar som helhet fler delar än vad som redovisas här, men på grund av att denna skulle bli för lång och omfattande om hela inkluderades har jag valt att enbart bifoga själva argumentuppställningen. För förklaring av begrepp se **3.4. Viktiga begrepp** i metodavsnittet.

Huvudargumenten är fetstilade och skrivna i 14 punkter.

- Stödargumenten har punkter och är skrivna i 12 punkter.
- Ytterligare underargument har talstreck och är skrivna i 12 punkter.

Ett argument fungerar både som ett huvudargument och som ett stödargument och står i fetstil, men med punkt framför (se argument nr 7 och 8).

Tes: Äktenskapsbalken bör inte förändras.

Extra tes: Homooption bör inte tillåtas.

Eleverna har i enkäten tagit upp att de uppfattar att det finns en extra tes vid sidan om huvudtesen. Flera har uppfattat en tes vid sidan om huvudtesen som är emot att homosexuella ska få adoptera barn. Homooption och problematiken kring föräldraskap vid homosexuella optioner och barnfrågan över huvud taget är betraktade som så pass egna frågor att de lätt kan ses som egna teser i argumenterande texter kring könsneutrala äktenskap. Jag ser varför informanterna upplever detta och jag vill hävda att en tes som formas "homooption bör inte tillåtas" är en extra tes vid sidan av huvudtesen.

Sakargument

Argument nr 1: För de homosexuella finns partnerskapslagen

- Partnerskapslagen ger samma juridiska skydd.
- Att homosexuella inte får ingå äktenskap är då inte diskriminering.

Värdeargument

Argument nr 2: Partnerskapsutredningen har kommit fram till fel beslut.

- Utredaren fokuserar bara på äktenskapsrätten och analyserar inte äktenskapets sociala roll och betydelse.

- Regner utreder inte allt. Viktiga frågor som hur föräldraskapet ska bestämmas lämnas därhän.
- Alla aspekter måste utredas, annars blir utredningen inte riktig.

Kommentar: Under premissen att man anser att Regner inte har utrett allt blir argumentet mycket starkt, eftersom att utredaren har förordat en lagändring han inte fullt har utrett.

Sakargument

Argument nr 3: En fransk statlig utredning förordar att behålla äktenskapet i dess nuvarande form.

- Den franska regeringen sätter in äktenskapet i sitt sociologiska sammanhang.
- Hans Regners utredning har inte gjort detta.
- Det behövs en heltäckande utredning för att komma fram till rätt beslut.
- Vi bör ta efter den franska utredningen.

Värdeargument

Argument nr 5: Familjen är en grundläggande byggsten i ett gott samhälle.

- ”Den principen har föräldra- och äktenskapsbalken formats i vår civilrätt.”
- ”Denna syn ligger bakom FN:s barnkonvention och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.”
- Familjen måste bestå av heterosexuella par (eftersom detta är ett av argumenten mot könsneutrala äktenskap).

Kommentar: Detta argument fungerar endast med premissen att begreppet *familjen* endast innefattar heterosexuella par. Då blir relevansen stark.

Värdeargument

Argument nr 6: Barnet har behov av både sin mamma och pappa.

- Det visar forskningen.
- Statsmakten är annars mycket angelägen om att tillförsäkra barnet umgänge med båda föräldrarna.
- ”Jämför med umgängesrätten efter skilsmässa som innebär att man inom rättsväsendet är så angelägen att tillmötesgå detta behov att man ibland till och med utsätter barnet för risker när de tvingas umgås med (framför allt) fäder som misshandlat dem eller deras mamma”.
- ”Jämför också med debatten om föräldraledighet och krav om kvoterad föräldraförsäkring.”

Värdeargument

Argument nr 7: Det bästa för barnets uppväxtvillkor är barnets rätt till sitt biologiska ursprung och rätt till sin mamma och pappa.

- "På detta synsätt vilar FN:s barnkonvention."
- "På detta synsätt har svensk lagstiftning vilat under lång tid."
- "Försiktighetsprincipen bör nog användas innan vi rycker sönder denna rättsfilosofi som föräldra- och familjerätt vilar på."

Värdeargument

- **(Argument nr 8:) Vi vill inte ha en lagstiftning som aktivt klipper av barn från deras biologiska ursprung.**
- "Det var den utvecklingen vi varnade för när vi avvisade förslaget om att låta homosexuella adoptera barn."
- "Det vanliga är att barn i homosexuella sammanhang har nära kontakt med båda biologiska föräldrarna och den partner som lever ihop med pappan eller mamman. En relation som säkert kan fungera väl, men som vi anser inte ska leda till långtgående juridiska konsekvenser där banden mellan de biologiska föräldrarna och barnen klipps av."

(Det fetstilade argumentet angående att kd inte vill ha en lagstiftning som aktivt klipper av barn från deras biologiska ursprung kan ses som både ett stödargument till huvudargumentet ovan gällande barnens rätt till sina biologiska föräldrar, men detta kan också ses som ett huvudargument i sig.)

Värdeargument

Argument nr 9: Varför bara förändra ett av de fyra kriterier för att få ingå äktenskap?

- Nära släktskap kan ändras för homosexuella par eftersom ingen risk för inavel finns.
- "Varför diskriminera kärleken som tre personer kan hysa till varandra, om man får vända på ett populärt argument mot oss kristdemokrater."

Värdeargument

Argument nr 10: Knutpunkten i debatten ligger i äktenskapets symbolvärde.

- Hans Regner fastslår att äktenskapet som begrepp har ett högre symbolvärde än partnerskap.
- Den franska utredningen pekar också på denna symbolfråga.

- Utredningen menar att detta "[...] kan tyckas paradoxalt i en tid då äktenskapet inte längre utgör en obestridlig social norm vare sig för par eller ens familjer."